

Juozas Žiugžda

Lietuvių istorikas, lituanistas, pedagogas, profesorius, partinis ir politinis veikėjas. Gimė 1893-03-01 Plyniuose, Marijampolės apskr. Mirė 1979-03-27, palaidotas Vilniuje, Antakalnio kapinėse.

1911 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją, iki 1915 ir 1920–1940 m. mokytojavo. 1913 m. įstojo į Lietuvių mokslo draugiją. 1914–1940 m. periodinėje spaudoje rašė daugiausia literatūros ir lietuvių kalbos klausimais. 1916–1917 m. studijavo Maskvos universiteto Istorijos ir filologijos fakultete. 1919–1933 m. dalyvavo Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos veikloje. 1933 m. su kitais įkūrė pedagoginę draugiją „Naujoji mokykla“, jos žurnalo „Mokykla ir visuomenė“ vienas iniciatorių ir darbuotojų. Priklausė eserams, Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungai, Lietuvos socialdemokratų partijai (iki 1933). 1929 m. Lietuvos universitete (nuo 1930 m. VDU) baigė lietuvių kalbos ir literatūros studijas. 1939–1940 m. – Kauno 5-osios gimnazijos direktorius.

1940 m. TSRS okupavus Lietuvą, iki 1941 m. buvo LTSR švietimo liaudies komisaro pavaduotojas. 1941–1943 m. dirbo Penzoje, Maskvoje. 1943–1946 m. – LTSR švietimo liaudies komisaras, 1946–1948 m. – švietimo ministras. 1947 m. įstojo į TSKP. 1944–1969 m. dėstė Vilniaus universitete, 1944–1969 m. – VU LTSR istorijos vėliau TSRS istorijos katedros vedėjas; profesorius (1945). 1946 m. išrinktas Lietuvos TSR Mokslų akademijos tikruoju nariu, iki 1966 m. buvo LTSR MA viceprezidentas, 1948–1970 m. – šios akademijos Istorijos instituto direktorius. 1949–1964 m. – LKP Centro komiteto narys, 1946–1950 m. – TSRS Aukščiausiosios Tarybos, 1947–1971 m. – LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas. Rėmė sovietinį okupacinį režimą Lietuvoje, buvo jo vienas ideologų, visuomenės pažangą aiškino vien klasių kova ir revoliucijomis.

Prisidėjo prie Lietuvos istorijos sovietinės koncepcijos įtvirtinimo. Remdamasis marksistinė-leninine metodologija ir sovietine ideologija parašė veikalų; svarbiausi: „Lietuvos kaimo darbo žmonių kova dėl žemės buržuazijos viešpatavimo metais“ (1952), „Lietuvių karas su kryžiuočiais“ (su kitais, 1954, 1964), „Lietuvos TSR istorija“ (su kitais, 3 tomai), „Katalikų bažnyčios ekspansija į Pabaltijį ir Rytų Europą“ (1962), „Lietuvių ir rusų tautų santykiai istorinio vystymosi eigoje“ (1964), „Antanas Mackevičius: 1863–1864 metų sukilimo reikšmė lietuvių tautos istorijoje“ (1971), „Vilniaus miesto istorija nuo Spalio revoliucijos iki dabartinių dienų“ (su kitais, 1972; t. p. vyriausiasis redaktorius). Visiems šiems veikalams būdingas dogmatizmas, istorijos schematizavimas, apologetika. Parašė studiją „Žemaitės kūryba“ (1935). Parengė J. Biliūno „Raštus“ (su kitais, 1937), lietuvių kalbos gramatikos vadovėlių. „Tarptautinių žodžių žodyno“ (1936) redaktorius, knygos „Lietuvos TSR istorijos šaltiniai“ (4 tomai, 1955–1965) vyriausiasis redaktorius.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė

Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla.

Selenis, Valdas. Juozas Žiugžda. Visuotinė lietuvių enciklopedija.

Nuotrauka iš www.bernardinai.lt